

VII. Yleiset työt.

Kaupungin yleisten töiden lautakunnan v:ltä 1936 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Yleisten töiden lautakuntaan kuuluivat v. 1936 puheenjohtajana johtaja G. K. Bergman, varapuheenjohtajana professori O. A. Tarjanne sekä jäseninä oikeusneuvosmies K. E. Furuholm, pankinjohtaja T. Grotenfelt, toimittaja J. E. Huttunen, sähkötyöntekijä O. W. Oksanen ja insinööri T. R. Vähäkalio. Johtaja Bergmanin oltua helmikuusta alkaen sairauden takia estyneenä puheenjohtajan tehtäviä hoitamasta, valitsi kaupunginvaltuusto syyskuun 16 p:nä lautakunnan puheenjohtajaksi vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuholm. Uudeksi jäseneksi lautakuntaan valittiin lokakuun 28 p:nä filosofiantohtori B. Nybergh. Kaupunginhallituksen edustajana oli teknillinen johtaja, insinööri E. Moring. Sihteerinä toimi varatuomari I. Nordberg. Lautakunta kokoontui 47 kertaa ja käsitteli kokouksissaan 1,064 asiaa. Lähetettyjen kirjelmien luku oli 398.

Vuoden aikana teetetyistä suurehkoista uudis- ja korjaustöistä tehdään selkoa rakennustoimiston eri osastojen toimintaa koskeissa selostuksissa.

Lautakunnan alaisina olivat rakennustoimisto ja sen tilivirasto. Rakennustoimisto toimi kaupungininsinöörin johdolla jakautuen kansliaan ja 5 osastoon, nimittäin satamarakennusosastoon, katurakennusosastoon, talorakennusosastoon, puisto-osastoon ja varasto-osastoon. Toimiston tilejä hoiti sen tilivirasto. Lähetettyjen kirjelmien luku oli 403.

Työntekijät ja työpalkat. Seuraava taulukko osoittaa rakennustoimiston eri osastojen työntekijäin lukumäärän kunkin kuukauden lopussa:

Kuukausi.	Satamarakennusosasto.	Katurakennusosasto.	Talo- rakennus- osasto.	Puisto- osasto.	Varasto- osasto.	Yhteensä.	Näistä varatöissä.			
							Satamarakennus- osasto.	Katurakennus- osasto.	Talo- rakennus- osasto.	Yhteensä.
Tammikuu	509	1,176	205	44	106	2,040	327	685	—	1,012
Helmikuu	648	1,174	194	45	104	2,165	281	678	20	979
Maaliskuu	560	1,166	185	51	104	2,066	161	670	2	833
Huhtikuu	486	813	162	327	116	1,904	94	123	—	217
Toukokuu	508	842	225	297	131	2,003	94	126	—	220
Kesäkuu	522	722	243	257	128	1,872	84	17	—	101
Heinäkuu	505	730	265	197	108	1,805	50	—	—	50
Elokuu	458	739	289	152	135	1,773	—	—	—	—
Syyskuu	379	775	364	113	132	1,763	—	—	—	—
Lokakuu	389	841	374	83	137	1,824	40	51	—	91
Marraskuu	378	872	299	57	139	1,745	140	211	22	373
Joulukuu	404	1,022	213	40	137	1,816	143	528	—	671

Vakinaisissa töissä maksettiin kertomusvuonna kaupunginvaltuuston joulukuun 4 p:nä 1935 vahvistaman uusitun palkkatariffin mukaiset palkat.

Varatöissä maksettiin kaupunginvaltuuston tammikuun 22 p:nä 1936 tekemän päätöksen mukaan aputyöntekijöille 4: 90 markkaa, rusnaajille 5: 30 markkaa ja ammattimiehille 5: 70 markkaa.

Kesälomaa myönnettiin vuoden aikana 1,814 työntekijälle yhteensä 21,279 päivää seuraavasta yhdistelmästä lähemmin ilmenevin tavoin:

O s a s t o.	Työntekijöitä, jotka ovat nauttineet kesälomaa					Kesäloma-päiviä yhteensä.
	4 päivää.	7 päivää.	2 viikkoa.	3 viikkoa.	yh-teensä.	
Satamarakennusosasto	65	44	302	127	538	6,478
Katurakennusosasto	70	98	432	246	846	10,578
Talorakennusosasto	50	19	63	29	161	1,611
Varasto-osasto	12	11	56	40	119	1,517
Puisto-osasto	79	29	30	12	150	1,095
Yhteensä	276	201	883	454	1,814	21,279

Tapaturmat. Tapaturmaisesti vahingoittui 381 työntekijää, joille tämän perusteella suoritettiin vahingonkorvausta yhteensä 264,465: 65 markkaa. Invalidieiksi joutuneiden 9 työntekijän puolesta maksettiin elinkorkorahastoon yhteensä 291,706: 65 markkaa. Tapaturmista aiheutuneet kustannukset nousivat yhteensä 556,172: 30 markkaan. Työntekijät olivat vakuutetut Vakuutus oy. Pohjolassa.

Satamarakennusosaston henkilökuntaan kuuluivat satamarakennuspäällikkö, avustava satamarakennuspäällikkö, toimistoinsinööri, 10 apulaisinsinööriä, 2 vaakitsijaa ja kaksi piirtäjää. Kirjanpidosta ja kirjaamis- y.m. toimistotöistä huolehti 4 toimistoapulaista. Syksyllä yksi osaston insinööreistä osallistui kaupungin antamin matka-apurahoin kansainväliseen silta- ja talorakennusyhdistyksen kongressiin Berlinissä ja Münchenissä.

Suoranaisesta työnjohdosta osaston työmailla huolehti 17 rakennusmestaria, 12 apulaistyönjohtajaa, 1 nosturien esimies ja 1 varastokirjuri.

Vakinaisissa töissä olevien työntekijäin lukumäärä oli vuoden alussa 260, lisääntyi helmikuussa 540:een ollen sitten huhti—lokakuun välisenä aikana n. 400, marraskuussa 300 ja joulukuussa 250. Herttoniemen varatyöt olivat käynnissä muina kuukausina paitsi ei elo—lokakuussa, työntekijäin lukumäärä vaihteli 40:n ja 140:n välillä. Muita varatöitä teetettiin ainoastaan tammi—toukokuussa, jolloin niissä työskenteli n. 20—115 miestä, sekä joulukuussa, jolloin miesten lukumäärä oli 30—50.

Lautakunnalle esitettiin 162 asiaa, joista 77 koski uudistuksia ja rakennustöitä ja 85 hallinnollisia tai henkilö- ja palkka-asioita. Lausuntoja annettiin m.m. asioista, jotka koskivat varoitusmerkkien asettamista Sörnäisten rautatieraitteiden ja katujen risteysiin, satamien tupakoinninkieltoaulujen muuttamista, ajonopeuden rajoittamista Lauttasaaren sillalla ja läppäsillan avaamisaikoja meriliikenteelle, liikenneturvallisuuden lisäämistä Ruoholahden alueella ja sillan rakentamista satamaradan poikki Marian sairaalan eteläpuolelle, Länsisataman satamatyöntekijäin peseytymis- ja odotushuoneen sijoittamista, Unisaaren uimarannan uudistusrakennuksia, laivaveistämöalueen käyttämistä, kalasataman sijoittamista teurastamon yhteyteen ja kalahallin sijoittamista Eteläsatamaan pohjoiselle laituriaharalle, Rahapajan-

rannan varastorakennusten n:ot 8 ja 9 kunnostamista, Rahapajanrannan jatkeelle tulevan uuden tullivarastorakennuksen piirustuksia, Eläintarhanlahden täyttämistä, Suomen moottorivene klubin hallussa olevan Pohjoisrannan varrella sijaitsevan venelaiturin suurentamista, Kaivopuiston kylpylaitoksen rannassa olevan laiturin ja Kyläsaaren venelaiturin parantamista sekä Kulosaaren sillan vahvistamista kestäväseen 10.5 tonnin vuoroautoilla liikennöimisen. Esitykset koskivat m.m. hiilisataman korttelin n:o 761 vuokraamista, Herttoniemen teollisuusalueiden rakennussuunnitelman laatimista, eräistä Viikin tilasta rautateille tarpeellista aluetta, Lauttasaaren sillan liikennöimisohjeita ja tarpeellisia merkkilaitteita sekä loppuselvitystä sillan rautarakenteiden urakoitsijan kanssa, Katajanokan sillan korjaamista ja vahvistamista, Rahapajanrannan eräiden osien sulkemista, nosturien hankkimista Rahapajanrannan jatkeelle, korttelin n:o 178 ja Hietaniemen rannassa olevien purkauslaiturien osittaista purkamista, ratakiskojen- ja tarvikkeiden sekä täytehiekkan hankintoja, kapearaideveturin myymistä sekä kaupungin suoritettavien pohjatutkimusten järjestämistä. Satamalautakunnalle annettiin 68 lausuntoa, joista 42 koski vuokra-asioita ja rakennusten piirustuksia sekä 26 satamien rakentamista ja kunnossapitoa. Kaupunginhallitukselle, rakennustoimistolle ja muille viranomaisille annettiin useita lausuntoja.

Laiturien kunnossapitoon kuului suojaparrustojen sekä puisten laiturien kunnossapidon ohella talviliikenteestä vioittuneen Eteläisen laiturihaaran sekä kaasulaitoksen viereisen hiilenpurkauslaiturin suurenlaiset korjaustyöt. Sitäpaitsi purettiin suurin osa korttelin n:o 178 syysmyrskyissä särkynyttä n.s. Fordin laituria.

Katu- ja laituripäällysteiden kunnossapito XX kaupunginosassa aiheutti melkoiset kustannukset. Tie Kulosaarenkadulta Kyläsaareen korjattiin ja päällystettiin asfalttisepellyksellä.

Kulosaaren kartanon tienoilla oleva Herttoniemeen johtava silta korjattiin suurenlaisten vuoroautojen pääsemiseksi Kulosaareen Kulosaaren sillan korjausaikana.

Nihdin lähellä oleva kompassintarkistuspaalukko kunnostettiin. Kruunuvooren selällä olevan tarkistuspojun kiinnitteitä vahvistettiin.

Kahteen Rahapajanrannan kappaletavarannosturiin asennettiin itsetoimiva jarru puomin kierreakselille. 25 tonnin nosturi ja nosturit 10 ja 8 maallattiin.

Länsisataman rautatieraiteiden kunnossapito aiheutti suuret kustannukset. Arabian raide tarkistettiin.

Venepaikkoja oli 2,064, joista 1,524 ulkopaalullista tai aituuksellista. Vuokrattuna oli 1,617 venepaikkaa.

Siltoja rannalta jälle rakennettiin 6 paikkaan. Jalkakäytävä Katajanokalta Suomenlinnaan rakennettiin ensimmäistä kertaa kokonaan kaupungin kustannuksella. Tarkoitusta varten myönnetyllä määrärahalla tehtiin uudet puiset korokelevyt ollen lisäksi puolustuslaitoksen vanhat korokelevyt lainana. Kulosaaren sillan korjaamisen takia liikenteen johtamiseksi jätse tehty lavat säästettiin Suomenlinnan jalkakäytävää varten.

Ruoppauslaitoksella ruopattiin kaikkien suurten viemärien suiden edustat ja lumenkaatopaikkojen tienoot. Kustannukset näistä ruoppauksista nousivat 46,093 markkaan ja 19,341 markkaan. Samaten ruopattiin eräiden laiturien vierustat, Uunisaaren uimarantaa, Mustikkamaan pohjoisrantaa, Sompasaaren tienoita ja Nihdin eteläpuolella olevan kompassintarkistuspaalukon tienoita. Edelleen ruopattiin Laivarannan jatkeen ja Katajanokan tie-

noita, mutta näiden ruoppausten kustannukset suoritettiin asianomaisten uudisrakennusten määrärahoista. Kourakaivurilla ruopattiin eräiden viemärien suiden ja laiturien sekä Kyläsaaren venelaiturin ja Sörnäisten Nobel Standardin laiturin tienoita. Ruoppauslaitos oli käynnissä toukokuun 6 p:stä joulukuun 7 p:ään, jolloin 177 työpäivässä ruopattiin kaikkiaan 90,500 m³ eli 517 m³ päivässä. Ruopattu määrä vietiin Suomenlinnan ulkopuolelle. Hinaukseen käytettiin ajoittain sataman jäänmurtajaa s/s Herculesta.

Mittaukset ja tutkimukset kohdistuivat Humallahteen, Pohjoiseen laiturahaaraan, Rahapajanrannan vanhaan osaan varastorakennuksineen n:ot 8 ja 9, Katajanokan siltaan, Siltavuorenrantaan, Eläintarhanlahteen, Lautatarhankadun tienoihin, Lauttasaaren siltaan ja Herttoniemen öljysataman väylään.

Työkalustoa, kuten ruoppauslaitosta, proomuja ja hinausaluksia pidettiin kunnossa entiseen tapaan. Puiset proomut korjattiin osaston telakalla Jätkäsaarella; muut työalukset olivat, kuten aikaisempinakin vuosina, telakoituina Helsingin laivatelakalla. Kaivuri n:o 2 korjattiin perusteellisesti. Puinen kiviproomu n:o 12 ja puinen pohjaluukkuinen ruoppausproomu n:o 18 uusittiin täydellisesti.

Katajanokan lentosatama hylättiin käytännöstä joulukuussa, jolloin Tattarisuon lentokenttä avattiin liikenteelle. Kaupungin omistamat lentosataman rakennukset ja laiturit jäivät satamarakennusosastolle. Osa laitureista siirrettiin Kellosaaren lentosatamaan.

Valaistusverkostoa jatkettiin Laivarannan uudelle, eteläiselle osalle sekä Munkkisaaren laiturille ja Hernesaarelle. Lönnrotinsillan länsiosan valaistusta tehostettiin, jolloin myös Ruoholahdenrannan valaistus parani.

Keisarinkarinalaiturin eräiden osien kenttäkiveys korvattiin ensiluokkaisella nupukiveyksellä. Linnanlaiturin konenupukiveystä jatkettiin itään päin. Eteläsataman kalahallin itäpuolella oleva laiturialue päällystettiin asfalttibetonilla ja Makasiinirannan puisen laiturin viereinen alue asfalttisepelyksellä.

Ruoholahden purkauslaituri n:o 1 uusittiin, suurennettiin ja vahvistettiin. Herttoniemen Båtsvikin laiturin uusittiin.

Länsisataman uudisrakennustöitä tehtiin pääasiallisesti menosääntöön perustuvan ohjelman mukaan. Laivarannaa jatkettiin 40 m. Päätelaituria ei kuitenkaan rakennettu. Sen rakentamiseksi toimitettiin ruoppaus ja tehtiin penger hiekanpumpppuamisuus s/s Sydhamnilla tuodusta karkeasta kivensekaisesta hiekasta ja vajotettiin penger räjäyttämällä kovaan pohjaan. Pengeren pohjoispuolelle jäävä laiturialue täytettiin myöskin pumputulla hiekalla. Laiturin taakse tehtiin viemäri ja vesijohto. Hietasaarenkadun pengertämistä jatkettiin käyttämällä täytteenä kaupungista saatua louhokiveä. Korttelin n:o 265 täyttämistä jatkettiin. Ruoholahdenrannan laiturialue kunnostettiin. Korttelin n:o 761 viereiset kadut kunnostettiin ja kortteli vuokrattiin.

Itämerenkadun jalkakäytävä kunnostettiin, lukuunottamatta Kalmistokatua lähinnä olevaa osaa. Tämän osan sekä Kalmistokadun jalkakäytävän kunnostaminen oli jätettävä toistaiseksi suunnitteilla olevan Marian sairaalan eteläpuolelle Itämerenkatuun yhtyvän väliaikaisen sillan saamiseksi satamaradan raiteiden poikki. Määrärahan jäännös siirtyi v:een 1937.

Munkkisaaren laiturin rakennettiin 55 m:n pituiseksi, päällystettiin kone-nupukivillä, tehtiin vesijohto ja asennettiin valaistuslaitteet. Laituri on kau-

pungin ensimmäinen sileäksi hakatusta kivistä tehty suojaparrukseton laiturin takainen vesialue täytettiin pumpputulla hiekalla. Rautatie-raitteita jatkettiin.

Särkän väylän ristiviittainen kari louhittiin tasolle —8.6 m.

Katajanokan uudisrakennustöitä jatkettiin. Menosääntöön merkittyjä töitä Rahapajanrannan uuden varastorakennuksen tienoilla ei kuitenkaan voitu tehdä. Sen sijaan ryhdyttiin lentosataman edustan ruoppaamiseen laiturin jatkeen paikalta ja jatkettiin Katajanokan itäpään täyttämistä. Pumpualuksella tuotiin hiekkaa täytealueelle.

Rahapajanrannan varastorakennuskysymys edistyi niin pitkälle, että talorakennusosasto sai rakennuksen vesikattoon joulukuussa.

Rahapajanrannalle tilatut kaksi nosturia, joiden piti valmistua vuoden loppuun, myöhästivät. Nosturien raide rakennettiin valmiiksi laiturin itäosaan, missä nosturien asennus tapahtui.

Herttoniemen rakennustöitä jatkettiin varatyönä. Oulunkylän ja Vantaan sillan välinen pengeri tasoitettiin. Pengerten painumisesta kohonneista vierustoista tasoitettiin Vantaanjoen laaksossa ja Porvoontien eteläpuolella Herttoniemessä sattuneet kohoumat. Vantaan sillan maatuet ja pilarit rakennettiin valmiiksi ja sillan asennustelineet tehtiin. Rautarakenteet toimitti urakalla Kone ja silta oy. Rata kiskotettiin Vantaan sillalle saakka. Herttoniemen aseman ja öljysataman vesijohdon rakentamiseen ryhdyttiin.

Salmisaaren salmen venelaituria laajennettiin ja sille rakennettiin vartio-koppi talorakennusosaston toimesta.

Kiinnityspaaluja lyötiin Salmisaaren salmeen ja useille muille venepaikoille.

Täytettä otettiin Hernesaarelle, Eläintarhanlahteen, 30,000 m³ louhokiveä, keskusvankilan kohdalla olevaan rantaan ja Kyläsaarentien pohjoispuolelle. Sitä paitsi saatiin täytettä Länsisatamaan, Munkkisaarelle ja Katajanokalle.

Satamavaratöitä tehtiin vahvistetun ohjelman mukaan seuraavasti: Salmisaarella jatkettiin louhimistöitä sekä pohjois- että eteläosassa ja niihin käytettiin yhteensä 592,600 markkaa. Fredrikinkadusta länteen olevan satamaradan leikkauksen Etel. Rautatiekadulle rakenteilla ollut tukimuuri tehtiin valmiiksi ja katu kunnostettiin; kustannukset olivat 123,100 markkaa. Lautasaaren sillan eteläpuolelle rakennettiin 31 m:n pituinen osa Lauttasaaren laituria. Veden syvyys paikalla on 3.5 m ollen laiturin aiottu aluksille, jotka odottavat pääsyä läppäaukosta. Laiturimuuri on tästä syystä rakennettu vain tasolle + 1: 05 m. Kustannukset olivat 222,400 markkaa. Uunisaaren ja Sirpalesaaren salmiväylät levennettiin ja oikaistiin, Laivastokadun venelaiturin lähellä ollut kari louhittiin pois. Kustannukset näistä töistä nousivat kaikkiaan 61,900 markkaan.

Yleisten varatöiden määrärahalla suoritettiin seuraavat työt: Lapinnien ja Salmisaaren välinen Itämerenkadun muuri ladottiin uudestaan ja oikaistiin maksaen 18,600 markkaa. Lautasaaren sillan läppäväylän johteet tehtiin sekä laitteet sillan korkeimman osan valaisemiseksi; kustannukset nousivat 157,500 markkaan. Oy. Alkoholiliike ab:n tontin eräisiin tasoitus- ja raivaustöihin käytettiin 23,900 markkaa.

Yhden henkisten työttömien ryhmään kuuluvan henkilön palkkaamiseen käytettiin vuoden kuluessa 18,800 markkaa.

Liikenteen järjestämiseksi Suomenlinnaan jätit myönnettiin 51,500 markan määräraha, joka käytettiin korokelevyjien hankkimiseen ja asentamiseen.

Uusien tupakoinninkieltoaulujen asettamiseen käytettiin 4,900 markkaa.

Kunnallisen teurastuslaitoksen tuuletushallin rautatieraide uusittiin asettamalla raide paaluille perustetuille alustoille. Kustannuksiin, 64,000 markkaa, oli varattava määräraha v:n 1937 menosääntöön.

Kalastajajärjestöjen anomuksesta rakennettiin Pohjoiseen venesatamaan laituri kääntösillan lähelle. Kustannukset nousivat 37,000 markkaan.

Valtionrautateiden esityksen johdosta asetettiin varoitusmerkit rautatieraiteiden ja katujen risteyksiin Sörnäisten satamaan ja Sörnäisten rantatien varrelle. Kustannukset nousivat 31,717 markkaan.

Lauttasaaren sillan vartiointi ja läppäsillan käyttö maksoi kaikkiaan 68,215: 20 markkaa.

Hinausalus H 2:n hyllyn säilyttämiseksi myönnettiin 4,800 markkaa.

Lauttasaaren silta viimeisteltiin, lukuunottamatta merkkilaitteita, joiden asentamiseen ei voitu ryhtyä sillan liikennöimisohjeiden käsittelyn ollessa kesken. Rautarakenteiden urakkahinnan loppuerä maksettiin pidättämällä siitä 80,000 markkaa vastaten summa kaupungille hankinta-ajan ylittämisestä 80 päivällä koituneita lisäkustannuksia. Sitä paitsi urakoitsija korvasi 29,120 markalla sillan kannen asfalttipeitteen niiden osien korjaamisen, jotka olivat tehdessä vioittuneet epäedullisten sääolojen takia. Kustannuksia suoritettiin 1,612,477: 75 markkaa.

Muiden viranomaisten sekä yksityisten laskuun suoritettiin töitä 1,495,674: 50 markan arvosta. Näistä töistä mainittakoon Lautatarhankadun oikaiseminen Kulosaaren sillan paikkeilta katurakennusosaston laskuun, Uunisaaren uimarannan kunnossapito ja hyppytelineen ja katsojaparvekkeiden perusarkkujen rakentaminen sekä teurastamon raiteiden kunnossapito talorakennusosaston laskuun, satamanosturien käyttö ja moottoriveneen rungon rakentaminen satamahallintotoimiston laskuun, nosturien raiteen rakentaminen Saukonkadulle ja Mittaajankadulle korttelin n:o 761 varrelle Helsingin makasiini oy:n laskuun, vesijohtokaivannot Munkkisaarelle ja Ruoholahdenrantaan sekä Suomenlinnan suoran vesijohdon pohjatutkimukset vesijohtolaitoksen laskuun, Kulosaaren sillan kunnossapito ja perusteellinen uudistus 932,000 markan kustannuksin kaupunginhallituksen laskuun ja uuden laiturin rakentaminen Mustikkamaan pohjoisrannalle kansanpuistojen laskuun. Korvauksina laitureille ja silloille aiheutetuista vaurioista saatiin 12,350:75 markkaa. Nyländska jaktklubben nimisen pursiseuran laskuun korjattiin seuran Valkosaarenkarilla olevat laiturit, Helsingin puhelinyhdistyksen laskuun tehtiin kaivantoja Itämerenkatuun ja muualle sekä Yleinen rakennus oy:n laskuun kunnostettiin varistorakennus H:n viereinen laituri ja kadut.

Laskuun suoritettujen töiden yleiskulujen korvauksena laskutettiin 26,627: 70 markkaa, sekalaiset tulot m.m. veneiden talteenotosta nousivat 1,680 markkaan. Yksi kapearaiteen höyryveturi myytiin 50,000 markasta.

Katurakennusosasto. Osaston henkilökunnan muodostivat katurakennuspäällikkö, avustava katurakennuspäällikkö, toimistoinsinööri, 10 apulaissinööriä, 1 kemisti, 1 laborantti, 3 vaakitsijaa, 5 piirtäjää sekä 9 toimisto-apulaista. Suoranaisesta työnjohdosta osaston työmailla ja puhdistuslaitoksissa huolehti 41 rakennusmestaria, 19 apulaistyönjohtajaa, 3 konemestaria ja 7 koneenkäyttäjää.

Vakinaisissa töissä olevien työntekijäin lukumäärä oli suurin, 793 miestä, lokakuussa ja pienin, 493 miestä, maaliskuussa. Varatyöntekijäin lukumäärä oli suurin helmikuussa, jolloin töissä oli 680 miestä.

Katujen ja yleisten paikkain korjausta ja kunnossapitoa varten oli menoarviossa määrärahoja yhteensä 1,000,000 markkaa, mutta myönnettiin myöhemmin edellisen lisäksi 40,000 markkaa työpalkkain korottamiseksi. Kustannukset nousivat 1,037,688: 95 markkaan jakautuen seuraaviin eriin: kiveykset 229,124: 15 markkaan, sepelöimiset 576,277: 85 markkaan, käytävät 89,424: 95 markkaan, painuneiden katujen korjaus ja tasoitus 28,555: 10 markkaan sekä työnjohto ja sekalaiset menot 114,306: 90 markkaan.

Teiden korjaamiseen myönnettiin 2,000,000 markan määräraha sekä edellisen lisäksi 80,000 markan lisämääräraha. Teiden korjausta, uudelleen sepelöimistä ja asfaltoimista suoritettiin yhteensä 243,858 m², josta kustannuksia karttui 2,066,688: 20 markkaa.

Maantienjatkeiden kunnossapitokustannukset, joihin valtio osallistuu, nousivat 99,021: 75 markkaan. Mäkelänkadulla suoritettut maantienjatkeiden parannusten kustannukset olivat 20,000: 15 markkaa.

Sopimuksiin perustuva yksityisten osuuksien kunnossapito Hämeen-tiellä maksoi 13,356 markkaa, kaupungin katuosien viereiset kaiteet 159,886: 05 markkaa, katukilpien uudistus 15,281: 85 markkaa, mittaukset ja tutkimukset 103,899: 45 markkaa, uudet korokkeet ja liikennemerkkit 11,898: 70 markkaa, kenttäkivikatujen asfaltointi 379,632: 55 markkaa, kul-kutautaisraalan teiden kunnostaminen 18,642: 40 markkaa, Vallilan katujen ja käytävien rakentaminen 103,453: 55 markkaa sekä Käpylän katujen ja käytävien rakentaminen 101,691: 85 markkaa.

Uudistöistä mainittakoon seuraavat työ kustannusten noustessa alla mainittuihin määriin: Turun kasarmin alueella olevan linja-autoaseman alueen tasoitus 674,424 markkaan, Talin siirtolapuutarhan rakennustöiden jatkaminen 416,000 markkaan, Neitsytpolun ja Laivurinkadun välisen Meri-satamarannan ajoradan ja eteläisen jalkakäytävän päällystäminen 92,648: 60 markkaan, Pitkäsillanrannan päällystys ja puuistutukset sekä tontin n:o 3, korttelissa n:o 297 siistiminen 122,898: 65 markkaan, Heikinkadun järjestely 6,069,218: 15 markkaan, rautatieaseman länsipuolella olevan aukion järjes-tely 1,263,415: 85 markkaan, täytteen vastaanotto 30,199: 45 markkaan, Niittykadun tasoitus 378,636 markkaan, Linnankoskenkadun ja Messeniuk-senkadun välisen Minna Canthin kadun tasoitus Nordenskiöldinkadulle ja siitä asfalttisepelöiminen Messeniuksenkadulle 183,494: 15 markkaan, Pasilan torin järjestely 116,127: 40 markkaan, Harjutorin lopputasoitus ja sorastus 113,043: 15 markkaan, Kumpulantien ja Koskelantien välisen Mäkelänkadun länsipuolen lopputasoitus ja puuistutukset 517,869: 40 markkaan, Limingan-tien, Aavasaksantieltä 190 m pohjoiseen, tasoitus 137,995: 90 markkaan, Turuntien, Ruskeasuolta n. 510 m Haagaan päin, tasoitus ja osittainen loppu-tasoitus 1,161,837: 30 markkaan, Reijolan lastenkodin pohjoispuolitse kulke-van Turuntien ja Haagan kauppalan Läntisen puistotien välisen yhdystien tasoitus¹⁾ 837,363: 85 markkaan, Simonkadun järjestely 210,677: 80 markkaan, teurastamoalueella tien rakentaminen vuotavarastolle 204,565: 35 markkaan sekä erinäisten tonttien siistiminen kaupunginhallituksen määräyksen mu-kaan 81,205: 60 markkaan.

Kustannukset niistä uusista kaduista, joita varten määräraha oli menoarviossa, nousivat vuoden aikana 12,611,620: 60 markkaan. Katujen, teiden ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon käytettiin 4,131,141: 45 markkaa, joten siis katujen, teiden ja yleisten paikkain kokonaiskustannuk-set vuoden aikana nousivat 16,742,762: 05 markkaan.

¹⁾ Työn määrärahasta 85,438: 60 markkaa on siirretty v:sta 1935.

Kanavien ja viemärien korjaus- ja kunnossapitokustannukset nousivat 787,038: 10 markkaan jakautuen seuraavasti: johdot 401,830: 80 markkaa, sadevesikaivot 229,535: 90 markkaa, ojat 14,100: 55 markkaa sekä työnjohto ja sekalaiset menot 141,570: 85 markkaa. Välttämättömiä viemäriverkon täydennystöitä suoritettiin useissa eri paikoissa kaupunkia kustannusten ollessa yhteensä 206,865: 20 markkaa. Viemärien huuhteluviesikustannukset olivat 9,610: 95 markkaa. Alppilan puhdistuslaitoksen käyttö- ja hoitokustannukset nousivat 29,386: 70 markkaan, Savilan pumppuaseman 267,060: 65 markkaan, Nikkilän sairaalan viemärivereden puhdistuslaitoksen 51,644: 80 markkaan, Rajasaaren puhdistuslaitoksen 277,432: 20 markkaan ja Kyläsaaren puhdistuslaitoksen 613,886: 75 markkaan. Kyläsaaren puhdistuslaitoksen tulot kaasunmyynnistä nousivat 116,123: 15 markkaan, joten laitoksen käytön ja hoidon nettokustannukset olivat 497,763: 30 markkaa.

Alppilan puhdistuslaitoksen puhdistusteho oli hyvä. Laitoksen kokonaispuhdistusteho oli, mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan, keskimäärin 82 %.

Nikkilän sairaalan uudessa viemärivereden puhdistuslaitoksessa puhdistusteho oli erinomainen. Kokonaispuhdistusteho, mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan, oli keskimäärin 91 %.

Savilan uusi pumppuasema otettiin käyttöön tammikuun 15 p:nä. Siinä pumputtiin vuoden aikana Rajasaaren puhdistuslaitokseen 1,923,570 m³ viemäriverettä ja Töölönlahteen sadevesisäiliön kautta 16,322 m³ eli yhteensä 1,939,892 m³. Suoraan Töölönlahteen ei hiekanerottimen reunakynnyksestä johdettu yhtään viemäriverettä. Sähköenergian kokonaiskulutus laitoksessa oli 150,307 kwt. Hiekan erottimesta poistettiin 60.9 m³ hiekkaa ja välpistä 23.5 m³ välpäätteitä.

Rajasaaren puhdistuslaitoksessa puhdistettiin vuoden aikana 3,438,130 m³ viemäriverettä, mistä määrästä 1,514,560 m³ tuli laitokseen gravitaatiojohdoissa ja pumputtiin Rajasaareen, loput pumputtiin suoraan Savilasta. Laitos on rakennettu ainoastaan mekaanista puhdistusta varten. Saostuvien aineiden määrää oli laitokseen tulevassa vedessä keskimäärin 4.7 sm³ litraa kohden 2 tunnissa ja mekaanisesti puhdistetussa vedessä keskimäärin 0.4 sm³ litraa kohden 2 tunnissa. Mekaaninen puhdistusteho oli siis n. 90 %. 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan mitattuna puhdistusteho oli keskimäärin 26 %. Vaikka mekaaninen puhdistusteho saostuviin aineisiin nähden oli hyvä, oli 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen väheneminen suhteellisen pieni osoittaen, että suuri osa likämäärästä on liuenneena ja kolloideina eikä voi saostua mekaanista tietä.

Laitoksen kaasuntuotanto oli vuoden aikana 125,142 m³ metaanikaasua ollen tässä yhteydessä huomioitava, että laitos otettiin käyttöön vasta tammikuun 15 p:nä ja kaasun kehittyminen alkoi varsinaisesti maaliskuun lopulla. Tuotetusta kaasusta käytettiin 106,659 m³ puhdistuslaitoksen ja pumppuaseman voima- ja valaistustarpeisiin sekä lietesäiliöiden ja konehuoneen lämmittämiseen ja laboratorion sekä konemestarin asuntojen keittotarpeisiin. Ylijäämä, 18,483 m³ metaanikaasua, täytyi laskea ilmaan, koska toistaiseksi ei ole yhdysjohtoa kaupungin kaasulaitokselle. Kaasumootteiden jäähdytysvettä käytettiin lämmitystarkoituksiin. Myös mootteiden poistokaasujen lämpö otettiin talteen etulämmittäjällä (ekonomiser). Siten saatu lämpö riitti suuren osan vuotta tyydyttämään laitoksen lämmöntarpeen. Lietteenkuivauslavoille, jotka otettiin käyttöön vasta elokuussa, johdettiin 510 m³ lietettä. Kuivumisen kautta lietteen tilavuus supistui 283 m³:ksi,

mikä lietemäärä ajettiin kaupungin istutuksille. Hiekanerottimesta poistettiin 56.2 m³ hiekkaa ja välpistä 21.1 m³ välppäjätteitä. Kokonaiskäyttökustannukset, korkoja ja kuoletuksia mukaan laskematta, olivat 8 penniä puhdistettua likavesikuutiometriä kohden, jolloin on huomioitava, että niinä kuukausina, jolloin laitos pantiin käyntiin, voimalaitosta käytettiin öljyllä ja lämmitykseen tarvittiin koksia. Kun laitokseen on nykyään liitetty n. 50,000 henkilöä, olivat kustannukset henkilöä kohden 5: 50 markkaa vuodessa.

Kyläsaaren puhdistuslaitoksessa puhdistettiin vuoden kuluessa 2,576,168 m³ viemäriwettä, josta bioloogisesti 1,483,548 m³ ja jäännös mekaanisesti. Biolooginen kokonaispuhdistusteho 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan oli keskimäärin 96 % ja mekaaninen puhdistusteho 42 %. Saostuvien aineiden määrä oli laitokseen tulevassa vedessä keskimäärin 14.5 sm³ litraa kohden 2 tunnissa ja mekaanisesti puhdistetussa vedessä 0.9 sm³ litraa kohden 2 tunnissa. Saostuviin aineisiin nähden mekaaninen puhdistusteho oli siis 94 %. Vuoden paras biolooginen puhdistusteho oli 99.5 % 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan ja paras puhdistustulos 1 mg litraa kohden 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan puhdistetussa vedessä. Keskimäärin 5 vuorokauden biokemiallinen hapenkulutus puhdistetussa vedessä oli vuoden aikana 16 mg litraa kohden. Laitoksen kaasuntuotanto vuoden aikana oli 214,559 m³ metaanikaasua. Lietteenguivauslavoille johdettiin 6,286 m³ lietettä. Kuivumisen kautta lietteen tilavuus väheni 2,154 m³:ksi, mikä lietemäärä ajettiin pois osittain kaupungin istutuksille, osittain yksityisten maanviljelijäin ja puutarhurien toimesta. Hiekanerottimesta poistettiin 52.2 m³ hiekkaa ja välpistä 28.3 m³ välppäjätteitä. Laitoksen voimankulutus oli kaikkiaan 589,607 kw. Laitoksen kokonaiskäyttökustannukset, pumppuaminen ja kemistin palkka mukaan luettuna, mutta korkoja ja kuoletuksia huomioon ottamatta, oli 21 penniä puhdistettua likavesikuutiometriä kohden vastaten 10 markkaa laitokseen liitettyä henkilöä kohden vuodessa ollen tällöin teollisuuslaitosten likavesi jaettu lasketun henkilöluvun mukaan.

Taivallahden, Humallahden ja Töölönlahden vesien laadun selville saamiseksi ja Savilan pumppuaseman ja Rajasaaren puhdistuslaitoksen vaikutuksen selvittämiseksi sanottujen lahtien itsepuhdistuskykyyn tehtiin vuoden kuluessa useita sarjoja bioloogisia ja kemiallisia tutkimuksia, joiden suorittamisesta lautakunnan toimeksiantamana huolehti filosofiantohtori I. Välikangas.

Muista vuoden aikana suoritetuista tutkimuksista mainittakoon kokeilujen jatkaminen erilaisilla viemäriputkien liitoksilla. Nämä tutkimukset osoittivat, että absoluuttisen tiivis ja myös muissa suhteissa hyvä liitos voidaan aikaansaada asfalttijuotoksella myös ilman asfalttinuoran käyttöä.

Vuoden kuluessa suoritetuista suunnitelmista mainittakoon ehdotukset Tervasaaren puhdistuslaitoksen kokooajajohdoiksi sisältyen siihen viemäri Museokadulta Siltavuorenrantaan sekä siihen kuuluvat viemäritunnelit, samoin viemäri Kumpulantieltä Vanhankaupungin lahteen sekä siihen kuuluvat viemäritunnelit. Kaupunginhallituksen toimeksiannosta laadittiin ehdotus viemäriverden puhdistuslaitokseksi Kiljavannummen parantolaa varten. Viemäriverkon laajentamisuunnitelmia tehtiin tarvittavissa kohdin ja vanhan viemäriverkon uudelleen laskemista jatkettiin siinä määrin kuin aikaa riitti.

Vuoden aikana suoritetuista suurehkoista viemäriverkon uudis- ja täydennystöistä mainittakoon seuraavat kustannusten noustessa alla mainittuihin määriin: Topeliuksenkadun viemärin pidentäminen korttelin n:o 509

kohdalla 12,433: 75 markkaan, Rajasaaren puhdistuslaitoksen mekaanisen osan viimeistelytyöt 745,256: 60 markkaan, josta osa suoritettiin v:n 1937 menoarvioon varatulla määrärahalla, kokoojajohto Neitsytpolulta Telakkakadulle 1,829,958: 70 markkaan, jolloin 318,041: 30 markkaa siirrettiin v:een 1937, viemäri Keskuskadulta Siltavuorenrantaan 670,039: 85 markkaan, jolloin 1,405,960: 15 markkaa siirrettiin v:een 1937, pääkuivatusjohto Kumpulan kortteleille n:ot 925, 926, 927 ja 928 93,900: 70 markkaan, putkivalimon täydennystyöt Sörnäisten rantatiellä 182,859: 90 markkaan, uuden teuras-tamon viemärin uusiminen 220,396: 65 markkaan ja erinäiset välttämättömät viemäriverkon täydennystyöt eri osissa kaupunkia 409,653: 05 markkaan. Humallahden, Taivallahden ja Töölönlahden vesien tutkimiskustannukset olivat 28,306: 50 markkaa.

Uusien katurakennustöiden yhteydessä rakennettiin viemäreitä alla mainittuihin katuihin kustannusten ollessa seuraavat: Heikinkatuun ¹⁾ 44,485:10 markkaa, rautatieaseman länsipuolella olevaan aukioon 1,686,362:45 markkaa, jolloin 990,637: 55 markkaa siirrettiin v:een 1937, Niittykatuun 202,478: 95 markkaa, jolloin 66,521: 05 markkaa siirrettiin v:een 1937, Minna Canthin katuun 104,948: 10 markkaa, Limingantiehen, Aavasaksantieltä 190 m pohjoiseen, 65,114: 10 markkaa, Turuntiehen, Ruskeasuolta n. 510 m Haagaan päin, 609,166: 55 markkaa ja Reijolan lastenkodin pohjoispuolitse kulkevaan Turuntien ja Haagan kauppalan Läntisen puistotien väliseen yhdystiehen 20,832: 40 markkaa.

Uusien viemärijohtojen ja puhdistuslaitosten, putkivalimo ja merivesi-tutkimukset mukaan luettuina, yhteenlasketut kustannukset vuoden aikana olivat 6,926,193: 35 markkaa ja viemärien ja kanavien korjaus- ja kunnossapitokustannukset sekä puhdistuslaitosten käyttö- ja hoitokustannukset yhteensä 2,242,925: 35 markkaa. Puhdistuslaitosten ja putkivalimon vuokra oli yhteensä 109,260 markkaa. Viemärien ja puhdistuslaitosten kokonaiskustannukset olivat siis yhteensä 9,278,378: 70 markkaa.

Urheilukenttien korjauksia ja kunnossapitoa suoritettiin menoarvioon varattujen määrärahojen mukaan. Kustannukset olivat seuraavat: Eläintarhan, Kallion, Haapaniemen, Käpylän, Väinämöisenkadun ja Annalan urheilukenttien kunnossapito 181,708: 30 markkaa, Alppilan ja Herttoniemen hiihtomäkien kunnossapito 17,493: 50 markkaa, hiihtomäkien järjestäminen ja kunnossapito 29,546: 50 markkaa, kelkkamäkien rakentaminen ja kunnossapito 134,963: 25 markkaa, Kaisaniemen verkkopallokenttien kunnossapito 16,955: 70 markkaa, maaluistintratojen järjestäminen ja kunnossapito 150,132: 30 markkaa, Mustikkamaan juhla kentän kunnossapito 9,871: 30 markkaa, pesäpallokenttien kunnossapito 9,903: 35 markkaa, erinäiset työt Kallion urheilukentällä 23,307: 75 markkaa, samoin Käpylän urheilukentällä 40,873: 20 markkaa, Annalan urheilukentän juoksuradan rakentaminen 34,544: 55 markkaa, urheilukenttien vesi- ja juomavesipaikat 98,307: 65 markkaa sekä vedenkulutus kenttien kastelua ja kahlaamoa varten 24,988: 90 markkaa.

Uudisrakennuksista mainittakoon Eläintarhan urheilukentän verryttelyradan rakentaminen, jonka kustannukset nousivat 81,825: 45 markkaan.

Työttömyyden lieventämiseksi tehtiin vuoden kuluessa alla mainitut työt kustannusten ollessa seuraavat: Herttoniemen hiihtomäki sinne vievine teineen 187,839: 10 markkaa, Tehtaanpuiston tasoitus 240,679: 20 markkaa, Kullervonkadun ja Sivutien tasoitus 512,399: 10 markkaa, Lääkärinkadun

¹⁾ Työn pääosa suoritettiin jo v. 1935 1,618,911: 35 markan ennakkomäärärahalla.

ja Valpurintien välisen Turuntien osan viemäri 670,800: 65 markkaa, Turuntien viemäri Ruskeasuolta 170 m kaupunkiin päin 96,847: 40 markkaa, Paciuksenkadun tasoitus ja viemärin rakentaminen 831,216: 40 markkaa, Josafatinkadun viemäri 101,779: 85 markkaa, Ensi linjan tasoitus 1,643,546: 35 markkaa, Mäkelänkadun ja korttelin n:o 856 tasoitus 790,899: 40 markkaa, Taivaskallion omakotialueen tasoitus ja viemäri 836,238: 80 markkaa, Käpylän uuden omakotialueen tasoitus ja viemäri 677,252: 30 markkaa, Toukolantien tasoitus 289,602: 35 markkaa, Kumpulantien tasoitus 294,972: 05 markkaa, Oikokadun leventäminen 53,122: 10 markkaa sekä katujen varsilla olevien kallioleikkausten puhdistaminen 42,965: 75 markkaa. Ylimääräisiin töihin käytettiin kaikkiaan 7,270,160: 80 markkaa.

Päitsi edellä mainittuja menoarvioon sisältyviä tai erikoisesta määräyksestä tehtyjä töitä, suoritettiin myös töitä kaupungin muille laitoksille ja yksityisille talonmistajille, ollen näiden töiden kustannukset 6,098,793: 60 markkaa.

Talorakennusosasto. Talorakennusosaston henkilökuntaan kuuluivat kaupunginarkkitehti, avustava kaupunginarkkitehti, 6 apulaisarkkitehtia, 1 ylimääräinen arkkitehti, 2 piirtäjää, 1 kirjanpitäjä ja 4 toimistoapulaista. Suoranaisestä työnjohdosta osaston työmailla huolehti 14 rakennusmestaria. Kaupunginvaltuuston kesäkuun 17 p:nä tekemän päätöksen mukaan muutettiin v:sta 1919 lähtien ylimääräisenä sivutoimena pidetty lämpötekniikon toimi 16 palkkaluokkaan kuuluvaksi vakinaiseksi päätoimeksi. Elokuun 11 p:nä lautakunta valitsi mainittuun toimeen insinööri Y. Laaksosen.

Työvoima vaihteli ollen 216 tammikuun ensimmäisellä viikolla ja 213 joulukuun viimeisellä viikolla, suurin työvoima oli lokakuun 24 p:n ja 30 p:n välisellä viikolla, jolloin töissä oli 394 työntekijää. Työvoiman viikko-keskimäärä koko vuoden aikana oli 259 työntekijää.

Kaupungin omistamien rakennusten ja talojen korjausta ja kunnossapitoa varten oli menoarvioon varattu varoja yhteensä 5,214,685 markkaa, johon lisättiin 125,150 markkaa työntekijäin palkkojen korottamiseen varattusta määrärahasta sekä menoarviossa huomioimatta jätettyjä ylimääräisiä töitä varten 150,858: 35 markkaa, joten käytettävissä olevia varoja oli kaikkiaan 5,490,693: 35 markkaa. Korjaus- ja kunnossapitokustannukset nousivat 5,338,417: 10 markkaan ja säästökäsi jäi 152,276: 25 markkaa. Suurin säästö, 35,413: 80 markkaa, johtui erinäisten muutostöiden siirtämisestä seuraavaan vuoteen ja 35,367: 10 markan säästö sen johdosta, että erinäiset tulipalovaaran pienentämistä tullirakennuksissa tarkoittavat työt tulivat kustannusarvion edellyttämiä yksinkertaisemmiksi.

Uudis- ja muutosrakennustöihin oli käytettävissä yhteensä 10,734,800 markkaa, johon lisättiin 233,690 markkaa työntekijäin palkkojen korottamiseen varattusta määrärahasta, menoarviossa huomioimatta jätettyjä ylimääräisiä töitä varten 179,447: 35 markkaa sekä osa, 4,431,850: 95 markkaa, talorakennusosaston määrärahasta Rahapajanrannan varastorakennusta varten, joten käytettävissä oleva määräraha nousi kaikkiaan 15,579,788: 30 markkaan. Kustannukset olivat 12,792,093: 90 markkaa. Määrärahoja, joita oli varattu seuraaviin tileihin: Kansakoulu Hämeentie n:o 80, uudesti- ja lisärakentaminen; Kansakoulu Ratakatu n:o 8, W.C:n ja suihkuhuoneen sisustaminen sekä ilmanvaihdon parantaminen juhlasalissa ja Talo Mariankatu n:o 3, korjaus- ja muutostöitä, ylitettiin vastaavasti 64,621: 05, 54,927: 45 ja 25,000 markalla eli yhteensä 144,548: 50 markalla. Vajauksen peittämiseen kaupunginvaltuusto marraskuun 11 p:nä myönsi vastaavan suuruiset lisämäärärahat työn-

tekijäin palkkojen korottamiseen varatuista kaupunginhallituksen käyttövaroista. Suorittamatta jääneitä töitä varten siirrettiin v:een 1937 2,930,469: 40 markkaa.

Marian sairaalan lastenosaston laajentamiseksi siirrettiin v:sta 1935 160,000 markkaa, johon lisättiin 5,000 markkaa työntekijäin palkkojen korottamiseen varatusta määrärahasta, 30,000 markkaa erinäisiä myöhemmin päätettyjä muutostöitä varten ja 51,982: 60 markkaa Ryttylän koulukodin ammattiopetusrakennuksen töiden loppuunsaorittamista varten eli yhteensä 246,982: 60 markkaa. Kustannukset nousivat 240,409: 70 markkaan ja säästöksi jäi 6,572: 90 markkaa.

Vuoden aikana suoritettiin sitä paitsi töitä osaksi etukäteen v:n 1937 menoarviosta myönnettyillä määrärahoilla, osaksi kaupunginvaltuuston tai kaupunginhallituksen käyttövaroilla yhteensä 554,380: 85 markalla. Töitä varten käytettävissä olevasta määrärahasta palautettiin 25,186: 25 markkaa säästönä kaupunginkassaan.

Paitsi edellä mainittuja osaston käytettäväksi annetuilla määrärahoilla suoritettuja töitä, suoritettiin töitä toisten kunnallisten laitosten laskuun yhteensä 666,489: 10 markalla, jotka työt tuottivat toimistolle voittoa 1,933 markkaa.

Talorakennusosaston v. 1936 suorittamien töiden kokonaiskustannukset nousivat 19,591,790: 65 markkaan.

Seuraavat suurehkot uudisrakennustyöt loppuunsaoritettiin vuoden kuluessa alla mainituin kustannuksin:

Hämeentien 80:ssä olevan kansakoulutalon uudesti- ja lisärakentaminen 2,775,621: 05 markkaa määrärahan oltua 2,661,000 markkaa eli siihen lisätynä työntekijäin palkkojen korottamiseen varatusta määrärahasta saatu 50,000 markkaa 2,711,000 markkaa, määräraha ylitettiin täten 64,621: 05 markalla, Ryttylän koulukodin ammattiopetusrakennus 1,213,593: 85 markkaa määrärahan oltua kaikkiaan 1,220,000 markkaa, josta 20,000 markkaa työntekijäin palkkojen korottamiseen varatusta määrärahasta, säästöä jäi 6,406: 15 markkaa, Uunisaaren uimalaitoksen hyppytorni, katsojaparveke y.m. 378,030: 20 markkaa määrärahan oltua 370,000 markkaa eli lisättyinä työntekijäin palkkojen korottamiseen varatusta määrärahasta saadulla 8,700 markalla 378,700 markkaa, säästöä jäi 669: 80 markkaa.

Rahapajanrannan varastorakennus ja Nikkilän sairaalan pesula sekä kone- ja kattilahuoneen lisärakennus muurattiin vuoden kuluessa; sisustus-työt olivat käynnissä vuoden vaihteessa.

Sen lisäksi suoritettiin muutosrakennustöitä useissa kaupungin omistamissa taloissa, joista mainittakoon Katariinankatu n:o 1, Helenankatu n:o 2, Aleksanterinkatu n:o 1 ja Mariankatu n:o 3.

Talorakennusosastolla vuoden kuluessa käsiteltiin 464 diaariin vietyä asiaa, joista annettiin lausuntoja osaksi kaupungin yleisten töiden lautakunnalle, osaksi kaupunginhallitukselle tai muille laitoksille. Laadituista uudis- ja muutosrakennusten piirustuksista mainittakoon seuraavassa lueltujen yrittysten piirustusehdotukset: Kivelän sairaalan ruumishuoneen, Katajano-kalle sekä Jätkäsaarelle rakenettavan satamatyöntekijäin ruokailu- ja odotushuoneen, Uunisaaren uimalaitoksen hyppytornin ja katsojaparvekkeen, laivaveistämöalueen tavaramakasiinin, ruotsinkielisen työväenopiston huoneiston sisustamiseksi, Kasarmikadun n:o 21 talon, Minervankadun tontille n:o 4 tulevan ruotsinkielisen työväenopiston uudisrakennuksen, Tuomarin-kylän kartanon puimahuoneen, vesilinnan, Nikkilän sairaalan juhla- ja voi-

mistelusalirakennuksen, Toivolan koulukodin keittiörakennuksen suurentamiseksi ja Nikkilän sairaalan naispotilaiden paviljongin, Tombackan tilan mittausspiirustukset sekä seuraavat pää- ja työpiirustukset: Helenankadun 2:ssa olevan talon uudestirakentamisen, kotitalouskurseja varten Fredrikinkadun 16:ssa olevan huoneiston, Rahapajanrannan varastorakennuksen, Mariankadun talon n:o 3 uudestirakentamisen, Uunisaaren uimalaitoksen, Nikkilän sairaalan kone- ja kattilahuoneen lisärakentamisen, Aleksanterinkadun talon n:o 1 uudestirakentamisen, Kaisaniemen urheilukentän pukeutumispaviljongin, Nikkilän sairaalan uuden pesulan, lastentarha Fylgiaa varten Tehtaankadun 16:ssa olevan huoneiston, Ratakadun kansakoulun koulukylpylän ja W.C:n y.m. sisustamiseksi, Hernesaarenkadun hiekkavajan, Heikinkadun talon n:o 17 julkisivun muuttamiseksi, Halikonkadun hiekkavajan sekä Toukolassa olevan varasto-osaston alueen varastomakasiinin.

Lämpötekniikka. Lämpötekniikon valvontaan kuului kertomusvuoden lopussa kaikkiaan 77 laitosta, joissa kattiloita oli yhteensä 175 ja niiden tulipinta 3,892 m². Vuoden aikana kattiloiden luku lisääntyi 14:llä ja tulipinta 197 m²:llä. Matalapainehöyrykattiloista muutettiin yksi vesikattilaksi. Laatusa puolesta kattilat jakautuivat seuraavasti:

<i>Höyrykattilat, työpaine 0.5 kg sm²</i>	Luku.	Tulipinta, m ² , keskimäärin	
		yhteensä.	kattilaa kohden.
Korkeapaine-kattilat	18	1,066	59.2
Matalapaine-kattilat	83	1,472	17.7
Yhteensä	101	2,538	—
<i>Lämminvesikattilat</i>	74	1,354	18.3
Kaikkiaan	175	3,892	—

Vuoden kuluessa suoritetuista suurehkoista lämpö- ja vesijohtotöistä mainittakoon seuraavat: Rajasaaren puhdistuslaitoksen, Hämeentien 80:ssä olevan kansakoulun ja Katariinankadun talon n:o 1 lämpö- ja vesijohtoasennustöiden valvonta ja lopputarkastus, vanhan raatihuoneen sekä Helenankadun talon n:o 2 työselitys ja hankintaohjelma lämpö- ja jälkimmäisessä myös vesijohtoja varten, tarjousten tarkastus, työn valvonta ja lopputarkastus, Katajanokan makasiinin työselitys, ja hankintaohjelma lämpö- ja vesijohtoja sekä ilmanvaihtolaitteita varten ja työn valvonta, Nikkilän sairaalan kattilakeskuksen työselitys ja hankintaohjelma höyrykattilaa ja etulämmittäjää varten, tarjousten tarkastus ja asennustyön valvonta sekä Nikkilän pesulan työselitys ja hankintaohjelma pesulan koneille sekä tarjousten tarkastus. Lisäksi laadittiin useita alustavia suunnitelmia ja kustannusarvioita.

Polttoainekulutuksista laadittu tilasto osoittaa kulutuksen olleen kaikkiaan 15,056.5 tonnia koksiksi redusoituna merkiten 431.2 tonnin lisäystä edelliseen vuoteen verraten. Uusien laitosten johdosta lisäys oli n. 210 tonnia. Vuoden ominaislämmön tarve oli 3,860 kaloria vuodessa vastaten 3,806 kaloria v. 1935. Tästä aiheutuva lisäys oli n. 1.4 % eli n. 210 tonnia. Luonnollinen lisäys oli siis n. 420 tonnia vastaten käytännöllisesti katsoen todellista lisäystä.

Puisto-osasto. Osaston henkilökuntaan kuuluivat kaupunginpuutarhuri, avustava kaupunginpuutarhuri ja toimistoapulainen. Työnjohtajista toimi 1 vanhempi ja 3 nuorempaa kuukausipalkoin sekä 4 tuntipalkoin. Uudistöissä oli 2 tilapäistä työnjohtajaa. Lisäksi oli osaston palveluksessa kasvihuoneen puutarhuri, taimiston puutarhuri, talonmies, 19 puistovahtia sekä 5—8 puutarharjoittelijaa.

Työntekijäin lukumäärä oli suurin, 366, toukokuussa, ja pienin, 35, tammiukuun alussa. Työntekijäin keskimääräinen luku viikossa oli 138.

Puistojen kevätpuhdistus aloitettiin huhtikuun 25 p:nä ja nurmikäntien kylväminen kolme päivää myöhemmin. Samaan aikaan siirrettiin puistoihin puistopenkkejä, paperikoreja ja lasten hiekkalaatikoita, joita puistoissa oli yhteensä 88. Lasten 27 keinuä asetettiin paikoilleen huhtikuun lopussa, jolloin puistovahdit järjestettiin piireihinsä.

Vesilinnut vietiin Alppilan lammikolle huhtikuun 25 p:nä ja tuotiin takaisin lintuhuoneeseen kaupunginpuutarhaan lokakuun 20 p:nä. Töölönlahdella talvella majailleita villisorsia ruokittiin puisto-osaston toimesta koko talven huhtikuun 17 p:ään, jolloin ne lähtivät pois. Muutamia puolikesyjä sorsapareja oli lahdella koko kesän pesien myös siellä. Joukko puisto-osaston ankoja sijoitettiin keväällä Töölönlahdelle, mutta siirrettiin sittemmin Alppiilaan.

Rakennustoimiston työpajalla maalautettiin vuoden aikana 411 vanhaa puistopenkkiä. Uusia penkkejä teetettiin samassa paikassa 70, joista 50 oli koivujalkapenkkejä. Kalustoluettelon mukaan vuoden lopulla puistopenkkejä oli yhteensä 1,582. Uutta rautalanka-aitaa pantiin 3,599 m, johon meni 1,182 rautaseivästä. Mainittua aitaä on istutuksilla yhteensä 52,864 m ja niissä kaikkiaan 20,366 rautaseivästä.

Osaston tilauksesta vesijohtolaitos asetti vesijohdon mittarikaivoineen seuraaviin paikkoihin: Topeliuksenpuistoon, Väinämöisenkadun urheilukentän äärelle, Pengerkadun rinteeseen Sakarinkadun kohdalle, Helsingin- ja Sturenkadun kulmaan sekä Puijonkadun ja Urheilukadun puistikkoihin. Kahteen viimeksi mainittuun oli talousarviossa varattu määräraha.

Puisto- ja kujannepuita ruiskutettiin kolme kertaa. Ensimmäisessä ruiskutuksessa huhtikuun 23 p:n ja toukokuun 8 p:n välisenä aikana käytettiin 17,500 litraa 8 %:n karpokrimpimyrrkynestettä, toisessa ruiskutuksessa heinäkuun 7—18 p:nä ja kolmannessa ruiskutuksessa elokuun 24 ja 29 välisinä p:nä käytettiin yhteensä 23,000 litraa 3—4 % rikaa ja 0.2 % nikotiinisulfaattia sisältävää myrrkynestettä. Kasvihuoneissa torjuttiin tuholaisia sekä ruiskuttamalla että savuttamalla.

Vuoden aikana merkittiin muistiin 31 tapausta, jolloin ihmiset tai autot harjoittivat omavaltaisuutta tai aiheuttivat vahinkoja istutuksille. Vahinkojen yhteissumma arvioitiin 2,795 markaksi. Koirien aiheuttamista vahingoista ei ole lähempiä tietoja.

Kertomusvuonna ajettiin puistoihin ruokamultaa urakka-ajona yhteensä 13,970 m³. Syksyllä käännettiin ja samalla lannoitettiin Kapteenin-, Vuorimiehen- ja Telakanpuistikon nurmikat.

Talvipuutarhaa hoidettiin samaan tapaan kuin ennenkin. Kukkivia kasveja vaihdettiin; edellisenä vuonna leikatut suuret kameliat kukkivat kohtalaisen runsaasti.

Helmikuun 5 p:nä koristettiin Runebergin patsaan ympärys havupylväillä, samoin Lönnrothin patsaan edusta Kalevalanpäivänä. Toukokuun 12 p:nä koristettiin Snellmanin patsas campanularyhmällä. Joulunpyhäksi pystytettiin juhvalaistut kuuset kaikille sankarihaudoille Vanhan kirkon puistossa.

Ensimmäisinä kukkaryhminä keväällä olivat edellisenä syksynä istutetut tulppaanit, narsissit ja hyasintit. Usean ryhmän sipulit olivat jo edellisenä keväänä ryhmissä olleita. Kukkasipuleita istutettiin yhteensä 28,570 kahteenkymmeneen eri puistikkoon.

Kevätistutuksissa käytettiin kukkaryhmiin osittain lasin alla joudutettuja kaunokaisia 3,232, lemmikkejä 1,911, ja kevätesikoita 1,405; orvokkeja käytettiin sekä aikaisin keväällä että myöhään syksyllä, yhteensä 507 tainta. Primuloita istutettiin Vanhan kirkon puistoon sankarihaudoille jo huhtikuun lopussa. Toukokuun alkupäivinä istutettiin Lönnroten- sekä Snellmanipuistikkoon lemmikkejä ja kaunokaisia. Toukokuun lopulla ja kesäkuussa jatkettiin kukkaryhmien kunnostamista. Sipulikukkien kukkimisen jälkeen istutettiin niiden tilalle kesäkukat. Juhannukseen mennessä oli kaikki kukkaistutukset uusittu. Myöhemmin kesällä istutettiin useihin kukkaryhmiin vielä uudet kukat entisten lakattua kukkimasta.

Eniten käytetyistä kesäkukista mainittakoon begonia semperflorens laadut (6,736), santolinat (3,993), ageratumit (2,750), fuksiat (2,462), echeveriat (2,351), penstemonit (2,076), chrysanthemumit (1,690), ja dahliat (1,521). Heliotrooppeja, celosioita, cinerarioita, campanulia, leucophytoja, pelargoniumeja ja calceolarioita istutettiin n. tuhat kappaletta kutakin. Runkomaisia fuksioita oli puistoissa 277 ja runkomaisia chrysanthemumeja 117. Kesäkukkien taimia sekä niihin verrattavia kasveja istutettiin kukkaryhmiin yhteensä 57,020. Seuraavissa paikoissa oli kesäkukkia: Aleksanteri II:n patsaalla, Borgströmin patsaalla, Caloniuksen- ja Runeberginkadun kulmassa, desinfioimisajalan luona, Eiranpuistikossa, Engelinaukiolla, Erottajalla, Runeberginesplanaadilla, Hankkijan edustalla, läntisen hautausmaan 18 haudalla, Hesperianesplanaadilla, Hietarannassa, Kaisaniemessä, Kaivopuistossa, Katajanokan puistikossa, kaupunginpuutarhassa, kirurgisen sairaalan puistikossa, Kivelän sairaalan puistikossa, Koulupuistikossa, krematorion alueella, kulkutautisairaalan alueella, Lönnrotenpuistikossa, Marian sairaalan alueella, Merisatamassa, Puijonkadun puistikossa, Puutarhakadun puistikossa, Ritaritalonpuistikossa, Ruoholahdenpuistikossa, Hans van Sandenin haudalla Vanhassakaupungissa, Saksalaisen kirkon alueella, Snellmanipuistikossa, Sofianlehdon lastenkodin alueella, Säätytalonpuistikossa, talvipuutarhan edustalla, tuberkuloosisairaalan alueella, Turuntien ja Museokadun kulmassa, Tähtitorninvuorella, Ullanpuistikossa, Vanhan kirkon puistossa ja Vesilinnanmäellä.

Monivuotisia kukkia istutettiin Hesperianesplanaadille 1,397, Pengerkadun rinteelle 1,027 ja Topeliuksenpuistoon 5,008 kappaletta sekä lisäksi 14 eri puistikkoon vanhojen perennaryhmien täydennyksiksi yhteensä 4,096 kappaletta. Monivuotisia kukkia istutettiin kaikkiaan 11,438 kappaletta.

Puistoihin istutettujen kukkasipulien, kesäkukkien ja perennain yhteenlaskettu lukumäärä oli 97,028 ja arvioitiin niiden hinta 258,730: 60 markaksi.

Koristepuita- ja pensaita istutettiin 47 eri paikkaan yhteensä 17,302 kappaletta, arvoltaan 212,529 markkaa. Uusista alueista, joihin näitä istutettiin mainittakoon Hesperianesplanaadi, 7,215 kpl., Topeliuksenpuisto, 4,376 kpl., Helsingin- ja Sturenkadun kulma, Helsingin- ja Fleminginkadun kulma, Kaarlen- ja Castréninkadun kulma, Pengerkadun rinne, Kivelän sairaalan alue, Teollisuuskoulun edusta, Turuntien ja Museokadun kulma, Väinämöisenkadun urheilukentän kaksi sivustaa, Pasilan tori, Pitkäsillanrannan katupuut, Savilan pumppuasema ja Mariankadun poliisiasema, neljä viimeksi mainittua paikkaa järjestettiin toisten osastojen tiliin. Orapihlajasta istutettiin pensaita Kaarlen- ja Castréninkadun kulmaan, Hesperianesplanaadille, Topeliuksenpuistoon, Osuuskassojen keskuslainarahasto oy:n edustalle ja Kallion paloasemalle, ligustrumista istutettiin pensaita Helsingin- ja Fleminginkadun kulmaan sekä Helsingin- ja Sturenkadun kulmaan sekä berberik-

sestä Topeliuksenpuistoon, Pasilan torille ja Helsingin- ja Sturenkadun kulmaan. Aitoihin meni kaikkiaan 12,032 tainta.

Puisto-osaston varsinaiset menot nousivat yhteensä 3,235,139: 90 markkaan, josta puistojen ja istutusten kunnossapitokustannukset tekivät 1,596,802: 70 markkaa.

Viimeksi mainitut kustannukset jakautuivat seuraavasti:

	Smk.		Smk.
Kaupunginpuutarha	167,767: 05	Telakanpuistikko	6,219: —
Kasvihuoneet	150,018: 85	Haapaniemen urheilukenttä	6,088: —
Kaivopuisto	116,906: 60	Myllyrinne	5,969: —
Kaisaniemi	78,405: 90	Annalan urheilukenttä	5,857: —
Tähtitorninvuori	75,833: 20	Lapinlahdenpuistikko	5,625: —
Kappellesplanaadi-, Runebergiesplanaadi, Teatteriesplanaadi	67,521: 40	Ruoholahdenpuistikko	5,513: —
Engelinaukio	42,006: 20	Puijonkadun puistikko	5,257: —
Talvipuutarhan edustalla olevat pengermät	41,247: 55	Kapteeninkadun puistikko	5,187: —
Vanhan kirkon puisto	37,516: —	Runeberginkadun leikkikenttä	5,141: —
Eläintarha	37,280: —	Turuntien ja Arkadiankadun kolmioistutukset	5,107: 50
Hesperianesplanaadi	28,834: —	Keuruuntien istutukset ..	4,807: —
Eiran puistikko	28,778: 20	Kolmikulma	4,802: —
Punanotko	23,090: 50	Pohjolankadun istutukset	4,720: —
Katajanokan puistikot	22,636: —	Lönnrotinpuistikko	4,503: 20
Hakasalmen ja Hesperian puistot	22,006: —	Dagmarinkadunleikkikenttä	4,368: —
Heikinkatu	20,640: —	Ritaritalonpuistikko	4,279: 30
Alppila	17,280: —	Aleksanteri II:n patsaan istutukset	4,051: —
Mäkelänekadun istutukset	16,389: —	Teknillisen korkeakoulun puistikko	3,814: —
Hietaranta	15,948: —	Koskelantien koillispään ist.	3,749: —
Haudat	14,609: —	Porvoonkadun puistikot ..	3,384: —
Hauhontien puistikot	13,150: —	Sirkuspuistikko	3,355: —
Liisanpuistikko	12,679: —	Hämeentien runkopuut	3,309: —
Mechelininkadun istutukset	12,201: —	Laihurinkadun rinne	3,296: —
Kirurgisen sairaalan ist.	12,125: —	Fredrikintori	3,044: —
Snellmanin patsaan korist.	12,035: 60	Caloniuksen- ja Runeberginkadun kulmaistutukset	2,707: —
Kallion kirkon istutukset ..	11,873: 50	Agricolankujan puistikko ..	2,616: —
Vilhonvuori	11,629: —	Franzeninkadun istutukset	2,546: —
Ullanpuistikko	11,067: —	Pääskylänpuistikko	2,471: 70
Aleksis Kiven kadun ist. ..	10,735: —	Perhonkadun leikkikenttä	2,413: —
Meritori	10,650: —	Kotkankadun istutukset ..	2,404: 35
Puutarhakadun puistikko	10,485: —	Agricolanpuistikko	2,388: —
Suomen pankin istutukset	10,429: 90	Apollonpuistikko	2,318: —
Kallion urheilukenttä	10,054: —	Saksalaisen kirkon ist.	2,315: —
Käpylän urheilukenttä	9,953: —	Kasarmitorin istutukset ..	2,214: —
Runebergin patsaan ist.	9,888: —	Hankkijan edusta	2,119: —
Siltavuorenranta	9,742: —	Museokadun leikkikenttä ..	2,108: —
Säätytalonpuistikko	9,045: —	Fredrikinkadun pohjoispään istutukset	2,017: —
Hietaniemenkadun kolmio	8,974: —	Simonkadun kujanne	2,005: —
Ensipuistikko	8,835: —	Teknillisen korkeakoulun sähköteknillisen laitoksen istutukset	1,874: —
Hietaniemenkadun varsi ..	8,211: —	Helsingin- ja Vaasankadun kolmio	1,847: —
Johanneksen kirkon ist.	8,110: —	Paulantien leikkikenttä ..	1,786: —
Kallion kirjastotalon ist. ..	7,710: —	Perämiehenkadun istutukset	1,665: —
Porthanin- ja Pengerkadun välinen istutus	7,543: —	Turuntien puuistutukset ..	1,635: —
Ateneumin istutukset	7,496: —	Urheilukadun istutukset ..	1,606: 50
Koulupuistikko	7,417: 60		
Vuorimiehenpuistikko	7,306: —		
Torkkelinpuistikko	7,210: —		
Nervanderinpuistikko	6,687: —		

	Smk.		Smk.
Pietarinkadun kastanjat ..	1,382: —	Bulevardin puuistutukset	730: —
Aadolfinrinne	1,327: —	Topeliuksenkadun puuistutukset	663: —
Arkadian- ja Runeberginkadun kulma	1,151: —	Tehtaanpuisto	566: —
Maurinkadun pohjoispään istutukset	1,149: —	Meritullinkadun pohjoispään istutukset	516: —
Hernesaarenkadun istutukset	1,101: —	Turuntien ja Museokadun kulma	395: —
Konservatorionläh. rinne ..	1,056: —	Ammattienedistämislaitoksen edusta	210: —
Arkadian- ja Pohj. Rautatiekadun kulmaistutukset	865: —	Kammionkadun lehmukset	153: —
Kinnekkulle	859: —	Sekalaista	120,433: 10
		Yhteensä	1,596,802: 70

Tulota tuottamattomiin pääomamenoihin sisältyivät seuraavat puistojen uudistustyöt: Runebergin- ja Mechelininkadun välisen Hesperianesplanaadin kolme hiekkakenttää, Topeliuksenpuiston eteläosan lopputyöt, Tehtaanpuiston perustamistöiden jatkaminen, Väinämöisenkadun urheilukentän itä- ja eteläsivujen nurmikentät, Helsingin- ja Sturenkadun kulman puistikko, Pengerkatujen välisen rinteen kunnostaminen ja istutukset, Merisataman istutustöiden jatkaminen, Helsingin- ja Fleminginkadun kulman istutus, Kivelän sairaalan puiston osittainen uusiminen, Rajasaaren- ja Linnankoskenkadun välisen Mechelininkadun lehmusistutukset, Ullanlinnan kylpylaitoksen viereisen alueen kunnostaminen ja istutus sekä Agricolan- ja Torkkelinkadun kulman ja Kaarlen- ja Castréninkadun kulman istutus.

Katurakennusosaston laskuun puisto-osasto suoritti istutustöitä m.m. Heikin- ja Simonkadulla, Savilan pumppuaseman alueella, Pasilan torilla, ja Pitkäsillanrannalla.

Talorakennusosaston tilauksesta ajettiin ruokamultaa Vallilan suomalaiselle kansakoululle ja järjestettiin istutus Mariankadun 3:ssa sijaitsevalle I:lle poliisiasemalle.

Kaupunginhallituksen myöntämällä varoilla järjestettiin istutus Turuntien ja Museokadun kulmaan, sijoitettiin suihkuallas messuhallin taakse ja huolehdittiin villisorsien ruokkimisesta Töölönlahdella.

Kaupunginpuutarhasta myytiin taimia, kukkia, pensaita y.m. sekä vuokrattiin kasveja juhlatilaisuuksiin kuten edellisinäkin vuosina. Tulot näistä nousivat yhteensä 80,043: 75 markkaan.

Vuoden lopulla tehdyn luettelon mukaan oli kaupunginpuutarhan kasvi-huoneissa ja talvipuutarhassa olevien kasvien, avomaalla kasvatettavien perennain sekä molempien taimistojen koristepuiden ja -pensaiden yhteinen arvo 531,236 markkaa.

Varasto-osaston henkilökuntaan kuuluivat varastonpäälikkö, varastokirjanpitäjä ja 5 toimistoapulaista. Päävarastossa, Malminkadun 5:ssä, oli varaston hoitaja ja 1 toimistoapulainen sekä korjauspajassa 1 korjauspajainsinööri, 1 piirtäjä ja 4 toimistoapulaista.

Osaston tehtävänä oli hoitaa mainittua päävarastoa sekä Ruoholahdessa ja Hakaniemessä sijaitsevia varastoja, Toukolassa sijaitsevaa konepajaa sekä huolehtia myös rakennustoimiston tarveaineiden, työkonoiden ja -välineiden sekä kaluston hankinnoista ja hoidosta.

Vuoden kuluessa rakennustoimiston eri osastot sekä kaupungin muut virastot ja yksityiset henkilöt käyttivät konepajaa ja saivat varastosta tarveaineita rahassa arvioituna seuraavasti:

	Konepajätöiden raha-arvo, Smk.	Varastosta luovutet- tujen tarveaineiden raha-arvo, Smk.
Toimisto-osasto	—	20,690: —
Katurakennusosasto	1,023,318: 45	3,918,797: 05
Satamarakennusosasto	727,195: 60	2,158,438: —
Talorakennusosasto	721,064: 05	700,962: 40
Puisto-osasto	134,508: 80	48,654: 90
Varasto-osasto	1,108,644: 65	306,526: 20
Konepajat	—	1,107,345: 90
Muut kaupungin laitokset	147,370: 65	49,828: 80
Yksityiset	58,630: 85	63,748: 35
	<u>Yhteensä 3,920,733: 05</u>	<u>8,374,991: 60</u>

Varastoitujen rakennustarpeiden arvo eli varastosäästö oli tammikuun 1 p:nä 1936 3,125,335: 65 markkaa. Vuoden kuluessa ostettiin tarveaineita 9,106,287: 10 markalla ja käytettiin 8,374,991: 60 markan arvosta, joten v:een 1937 siirtyvän varaston arvo oli 3,856,631: 15 markkaa.

Tilivirasto. Tiliviraston henkilökunnan muodostivat kamreeri, 2 kirjjanpitäjää ja 3 toimistoapulaista.

Tilitodistuksia oli vuoden aikana 23,903, laskutuksia 1,728 ja lähetettyjä kirjelmiä 1,541.

Tiliviraston käteiskassan rahanvaihto vuoden aikana oli 6,610,618 markkaa. Viraston määrärahat olivat yhteensä 243,905 markkaa ja menot 238,408: 25 markkaa.